

2023

Gemeente Renkum

Lodewijk Entrop

[JONGERENPARTICIPATIE HEEFT DE TOEKOMST]

Een rapport over jongerenparticipatie, met in het bijzonder ook aandacht voor de jongerenraad.

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Huidige situatie.....	5
2.1 Doelen en ledenbestand	5
2.2 Coronacrisis heeft jongerenraad geen goed gedaan	5
2.3 Weinig bekendheid.....	6
2.4 Positieve noten.....	6
3. Wat is er nodig?.....	7
3.1 Keuzemogelijkheden	7
3.2 Optie 1: Jongerenraad	7
3.3 Optie 2: Themabijeenkomsten.....	7
3.4 Optie 3: Jongerenpanel	8
4. Wat is haalbaar?.....	9
4.1 Jongerenraad.....	9
4.2 Alternatieven.....	9
5. Conclusie en advies	11
5.1 Conclusie	11
5.2 Advies	11
Bijlage 1: Topiclijsten.....	13
Bijlage 2:	19
Gesprek Marlies Akveld.....	19

1. Inleiding

Jongeren die helpen met het planten van bomen in de buurt, jongeren die ouderen helpen te vermaken door met die ouderen spelletjes te doen, jongeren die bij hun favoriete sport training geven aan nieuwe pupillen. Het zijn allemaal vormen van jongerenparticipatie. Het zijn kleine dingen, maar de jongeren doen iets voor de maatschappij. Er zijn ook grotere voorbeelden denkbaar. In Utrecht hebben jongeren meegedacht bij de aanleg van een groot skatepark, met succes, want het is echt een attractie geworden en niet alleen voor jong, maar ook voor oud. In Stadskanaal zijn jongeren uit eigen beweging met elkaar bezig geweest om een coffeeshop in de gemeente, daarvoor hebben ze gesprekken gevoerd met allerlei betrokkenen, lokale politici, de politie en professionals. Het zijn allemaal voorbeelden waarbij jongeren iets doen voor de maatschappij er is dus sprake van jongerenparticipatie.

Toch is jongerenparticipatie niet vanzelfsprekend in Nederland. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen was de opkomst onder jongeren 43% tegenover 50% onder de rest van de bevolking. Allebei zijn het lage opkomstcijfers en zijn die niet goed voor de democratie, maar de opkomst onder jongeren is met minder dan de helft wel heel slecht. Dat is niet enkel een probleem binnen deze gemeente, maar landelijk (Jonge, n.d.-b).

De gemeente Renkum heeft om jongerenparticipatie te verbeteren in 2015 een jongerenraad ingesteld. Het ideaal ervan was om jongeren te betrekken bij de politiek en hen kennis te laten maken met wat de politiek inhoudt. Helaas loopt de jongerenraad wat betreft de gemeente niet zoals de gemeente hoopte. Bij de start van dit onderzoek waren er slechts acht leden, maar waarvan vier leden zouden stoppen na de zomer. Inmiddels is die zomer voorbij en zijn het inderdaad nog maar vier leden. Dit terwijl in de statuten staat dat de jongerenraad moet bestaan uit zeven tot vijftien leden.

De vraag die momenteel om die reden voorligt is of voor de gemeente Renkum de jongerenraad zoals wel de beste vorm van jongerenparticipatie voor deze gemeente is. Mogelijk is dat namelijk nog steeds het geval, maar moeten er interventies worden uitgevoerd om de huidige vorm beter te laten functioneren. Het is ook mogelijk dat de een andere vorm dan de huidige jongerenraad beter is. Voorbeelden waaraan dan gedacht kan worden zijn pizzagesprekken of een jongerenpanel. Een volledig antwoord op die vraag is niet in onderzoek te formuleren, dit onderzoek is wel een aanzet.

Om een begin van een antwoord op de vraag van deze gemeente te krijgen is in dit onderzoek de volgende hoofdvraag gesteld: Wat is in de toekomst de beste vorm van jongerenparticipatie in de gemeente Renkum? Deze hoofdvraag gaat gepaard met de volgende deelvragen:

- Wat is de huidige situatie van de jongerenraad?
- Wat is er nodig om de jongerenraad te laten functioneren?
- Wat zijn alternatieven?
- Wat is er mogelijk in de gemeente Renkum?

In eerste instantie zal de eerste deelvraag worden behandeld, daarin zal uitgebreid stil worden gestaan over de huidige situatie. Die deelvraag is vrij breed, het gaat in op wat nou eigenlijk de jongerenraad in specifiek de gemeente Renkum inhoudt, het gaat in op het huidige ledenbestand en hoe het er momenteel aan toe gaat in vergaderingen en het gaat in hoe er door de verschillende organen van de gemeente tegen de jongerenraad aankijken. Vervolgens een hoofdstuk over wat er

nodig is om een jongerenraad te laten functioneren, dat gebeurt aan de hand van de gesprekken met NJI en ProDemos. Daarnaast worden in dat ook stuk ook eventuele alternatieven in plaats van een jongerenraad behandeld. Tot slot wordt er ingegaan op de vraag of het realistisch haalbaar is voor de gemeente Renkum om een goede jongerenraad te laten functioneren. Aan de hand van de antwoorden zal samen met de conclusie een advies worden gevormd.

2. Huidige situatie

2.1 Doelen en ledenbestand

De jongerenraad is opgericht met twee taken. De eerste is dat de jongerenraad gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt aan zowel het college als de gemeenteraad. De tweede is dat de jongerenraad een platformfunctie biedt door middel van bijeenkomsten waar zij ophalen wat er onder jongeren leeft. Op dit moment bestaat de jongerenraad uit vier leden. Dat terwijl de verordening voorschrijft dat in de jongerenraad zeven tot vijftien leden zitting nemen. Op dit moment is de aanwas van nieuwe leden echter te weinig. De jongeren die in de jongerenraad zitten zijn jongeren die bovendien enkel HAVO en VWO (of Gymnasium) doen. De groep bestaat niet uit jongeren die op het VMBO zitten. Ook zijn de vier jongeren allemaal zeventien of achttien, terwijl de statuten aangeven dat de jongerenraad de jongeren moet vertegenwoordigen tussen de 15 en 25. Dat betekent dat dus ook de groep studenten niet wordt vertegenwoordigd. Tot slot is het met vier leden onmogelijk om alle zes de dorpen te vertegenwoordigen. De jongerenraad bestaat dus niet alleen uit te weinig leden, maar de leden die erin zitten vertegenwoordigen niet de hele groep jongeren.

2.2 Coronacrisis heeft jongerenraad geen goed gedaan

De reden dat de jongerenraad uit zo weinig leden bestaat heeft grotendeels te maken met het feit dat corona is geweest. Daardoor heeft de jongerenraad niet bij elkaar kunnen komen en was het ook onmogelijk om activiteiten te organiseren om nieuwe jongeren te werven. Tegelijkertijd lukt het de jongerenraad nog niet om na corona weer op krachten te komen. Dit komt doordat het verloop in de jongerenraad hoog is. Elke zomer vertrekken er weer jongeren, omdat ze gaan studeren, maar tijdens de coronaperiode waren er veel minder mogelijkheden voor de werving van jongeren. Dit speelt overigens niet alleen zichtbaar binnen de jongerenraad hier. Volgens de huidige voorzitter van de jongerenraad is dit een algemeen probleem (Vergadering jongerenraad, 13 december 2022). Hij heeft hierover nagevraagd bij andere jongerenraden in het land en die lopen tegen dezelfde leegloop aan, als die er in de coronaperiode in Renkum heeft plaatsgevonden. Volgens de beleidsmedewerker die is aangewezen op de begeleiding van de jongerenraad, is door verloop is de jongerenraad vaak bezig met groepsbinding en met het werven van nieuwe leden. Hierdoor is er weinig tijd om echt activiteiten van de grond te krijgen. Nu is het wel zo dat de over doorzettingsvermogen beschikt. De voorzitter wil echt de jongerenraad weer op een beter niveau krijgen en hij spoort regelmatig zijn medeleden aan om aan de slag te gaan. Hij verzet zelf ook veel werk en heeft in zijn eentje een hele jaarlaag van de middelbare school uitgenodigd voor een debatdag op het gemeentehuis. Andere activiteiten waar de jongerenraad zich de afgelopen maanden mee bezig heeft gehouden zijn de jeugddag vlak voor de zomer en een jongerencafé op 14 december, waarbij vijftien jongeren aanwezig waren. Daarnaast wil de jongerenraad ook aanwezig zijn bij een bijeenkomst over het minimabeleid van de gemeente.

Volgens de beleidsambtenaar zijn jongeren druk zijn met school, werk of relaties. Hierdoor kunnen ze maar weinig tijd besteden aan de jongerenraad terwijl de intentie er wel zeker is. Vaak zijn ze er wel bij de jongerenraad, maar het lukt zelden om alle actiepunten op de actielijst af te werken. Dat is niet alleen het beeld van de beleidsmedewerker, het is ook het beeld van een aantal fracties uit de gemeenteraad. Fedor Cuppen van D66 zegt ook: "De eerste 50 minuten van de vergadering gaan over dat jongeren niet kunnen, daarna is het pauze en vervolgens gaat het nog 20 minuutjes over de inhoud." Het laat dus zien dat jongeren die in de jongerenraad zitten teveel bezig moeten zijn met

groepsbinding (Persoonlijke communicatie, Fedor Cuppen, 17 oktober 2022). Toch is de activiteit de laatste periode wel wat hoger en hoewel bovenstaande anekdote nog steeds wel zichtbaar is minder dan voorheen. Mogelijk tijdelijk, maar het kan ook een begin zijn van meer structurele activiteit.

2.3 Weinig bekendheid

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de jongerenraad binnen de gemeente nauwelijks bekendheid geniet. Zelfs binnen de huidige gemeenteraad zijn er raadsleden die niet weten wat de jongerenraad nu precies inhoudt. Zij horen nooit wat van de jongerenraad en hebben ook niet het idee dat de jongerenraad dingen voor elkaar krijgt. Aan het onderzoek hebben niet alle partijen meegewerkt, maar wel Gemeentebelangen, GroenLinks, PvdA, D66 en Omzien naar Elkaar. De overige partijen zijn wel benaderd, maar het is niet gelukt om met hen in gesprek te komen. Van de partijen die wel hebben meegewerkt was het beeld dat de jongerenraad onzichtbaar is unaniem. Alle fracties die hebben gereageerd onderschrijven het belang van jongerenparticipatie, alleen D66 heeft er vertrouwen in dat de jongerenraad een revival kan krijgen de komende periode, mits er goed wordt ingezet.

Het is nog geen standaard werkwijze om jongeren om advies te vragen over onderwerpen waar de jongerenraad wat van kan vinden.

2.4 Positieve noten

Dat neemt niet weg dat er zeker ook positieve kanten aan de jongerenraad zijn. Voor corona toen er nog geen beperkingen waren, heeft de jongerenraad op zijn hoogtepunt 15 leden gehad. Toen was de jongerenraad ook een stuk actiever, met als hoogtepunt een jongerencafé rond de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. Daarnaast waren er bij die gemeenteraadsverkiezingen diverse jonge kandidaten op de kieslijsten die voorheen in de jongerenraad zaten. Zij werden zelfs gekozen in de gemeenteraad. Een ervan heeft nu nog steeds zitting na de verkiezingen van 2022.. De jongerenraad is een kweekvijver voor de politiek en een plek waar jongeren zich kunnen ontwikkelen. Voordeel daarbij is ook dat de jongerenraad in principe niet partijgebonden is en jongeren daar dus onbevangen hun politieke voorkeur kunnen ontdekken. Als ze rechtstreeks via een partij worden gerekruteerd, dan krijgen ze enkel die politieke kleur mee en niet het bredere pallet. Tot slot helpt de jongerenraad volgens de beleidsambtenaar ook in de persoonlijke ontwikkeling van jongeren. Zij heeft veel jongeren die in de jongerenraad zaten zien groeien.

3. Wat is er nodig?

Voor corona had de jongerenraad meer leden, al was ook toen de jongerenraad niet zo bekend als men had gehoopt bij de instelling van de jongerenraad in 2015. Toch zou het al heel mooi zijn als het aantal leden in de jongerenraad in elk geval weer naar hoogten gaat van voor corona. Dan kan de jongerenraad alweer makkelijker functioneren dan nu. Daarmee is het echter nog niet wat de gemeente wenst te bereiken ten aanzien van jongerenparticipatie. Zoals gezegd onderschrijven zowel fracties als ambtenaren dat jongerenparticipatie belangrijk is. Daarom is het van belang om af te vragen wat nodig is om te zorgen dat de gemeente kan zeggen dat de gemeente jongeren voldoende laat meedenken over beleid.

3.1 Keuzemogelijkheden

Volgens ProDemos en het Nederlands Jeugdinstituut kan de gemeente daarbij kiezen uit twee uitgangspunten. Het eerste uitgangspunt is kwantiteit in de vertegenwoordiging van jongeren en het tweede uitgangspunt is de kwaliteit van de adviezen. Uit de gesprekken met ProDemos en NJI blijkt namelijk dat het niet goed mogelijk is om op beide in te zetten. Een jongerenraad in de vorm zoals dat er nu is, die bovendien goed functioneert onderschrijft de in het vorige hoofdstuk beschreven tendens dat een jongerenraad voornamelijk jongeren zal trekken die interesse hebben in de politiek. Die groep jongeren bestaat voornamelijk uit jongeren die Havo of VWO doen. Daarmee bevestigen ProDemos en NJI het beeld dat een goede afspiegeling van de jeugd in een jongerenraad eerder een utopie lijkt dan iets wat haalbaar is. Om een goede afspiegeling te krijgen van jongeren te hebben zijn andere vormen beter, denk hierbij aan een panel of informatiebijeenkomsten.

Informatiebijeenkomsten duren echter vaak maar enkele uren. Daar kan je wel goed horen wat er leeft en ideeën ophalen als bijeenkomsten met specifieke thema's worden georganiseerd. Het is bij dergelijke bijeenkomsten echter lastiger om een concreet plan uit te werken. Dit omdat het uitwerken van een plan meer tijd kost en niet in één avond kan (persoonlijke communicatie, Karel Ploeger, 22 september 2022).

3.2 Optie 1: Jongerenraad

De gemeente moet dus een keuze maken tussen kwantiteit en kwaliteit, belangrijk bij het maken van de keuze is wat er per pijler nodig is. Het begeleiden van een jongerenraad is het slechts een deel van het takenpakket van de beleidsmedewerker, tegelijkertijd beantwoordt de jongerenraad momenteel niet aan de gestelde doelen, wat dus volgens NJI en ProDemos deels te maken heeft met het feit dat er te weinig begeleiding is voor die jongerenraad. Daarvoor is het nodig om het takenpakket van de beleidsmedewerker ten aanzien van de jongerenraad uit te breiden. Er is dus meer FTE nodig om de jongerenraad voldoende begeleiding te geven.

3.3 Optie 2: Themabijeenkomsten

Daar staat tegenover dat voor het organiseren van themabijeenkomsten ook tijd nodig is, maar dat niet alleen. Het is ook nodig dat het bedenken of jongeren ergens wat van moeten vinden in het DNA van mensen die bij de gemeente werken moet zitten. De beleidsambtenaar geeft aan dat bij een college- of raadsvoorstel een checklist zit waarop ambtenaren afvinken dat ze alle stappen hebben doorlopen. Daar zou ook een check voor de mening van jongeren op kunnen komen. Als bij elk thema wat interessant is jongeren betrokken moeten worden kost dat ook mankracht. Het langsgaan bij hangplaatsen kost nog niet zo heel veel extra tijd, dat kost een paar uurtjes. In het geval van een themabijeenkomsten kost het meer tijd. Op het moment van de bijeenkomst zelf zijn er vaak

meerdere ambtenaren nodig, maar daarnaast ook in de aanloop ernaartoe. Dat vraagt dus ook veel tijd. Het is niet met zekerheid vast te stellen of dat nu minder tijd kost dan een ambtenaar die de jongerenraad begeleidt. Afhankelijk van het onderwerp/thema waarop advies wordt gevraagd, kun je een werkvorm kiezen zoals bv langsgaan bij een hangplek of school of jongerencentrum.

3.4 Optie 3: Jongerenpanel

Een laatste optie dat langskwam, maar waar niet heel veel op is ingegaan tijdens het gesprek met ProDemos is het jongerenpanel. Het hebben van een jongerenpanel kost veel minder tijd voor de organisatie. Een panel kan zowel fysiek als digitaal. Digitaal heeft het nadeel dat je rond een thema vragen kan stellen, maar niet kan doorvragen als er onduidelijkheden zijn. Daarnaast is het ook maar de vraag of jongeren digitale enquêtes wel braaf allemaal invullen. Als je een panel fysiek bij elkaar laat komen lijkt dat een beetje op de themabijeenkomsten, het verschil is dat een panel mogelijk uit een vaste groep jongeren bestaat en je dus niet elke keer een wervingscampagne hoeft te organiseren om te laten weten dat er een bijeenkomst is, een uitnodiging naar een vaste groep is voldoende. Het is echter maar de vraag of iedereen die naar een bijeenkomst komt echt kennis heeft over het onderwerp. Een themabijeenkomst los van een panel geeft jongeren meer de vrijheid om te komen of niet. Jongeren die dan op een bijeenkomst afkomen hebben dus mogelijk meer affiniteit met een thema, dan in geval van een panel die doordat jongeren zich aan het panel verbinden toch eerder een morele verplichting geeft om aanwezig te zijn. Zodoende is een panel dus een beetje een tussenvorm tussen de jongerenraad en themabijeenkomsten met een vrije inloop. Het is nog niet duidelijk onderzocht hoe effectief een panel eventueel zou zijn. Je zou aan kunnen sluiten bij het online panel Renkum Spreekt.

4. Wat is haalbaar?

In eerste instantie is er gekeken naar wat de status van jongerenparticipatie op dit moment is en vervolgens is er gekeken naar wat er nodig is om jongerenparticipatie vorm te geven. Aan de hand van ProDemos en NJI is daaruit voortgekomen dat de gemeente een keuze moet maken in wat hun prioriteit is, kwantiteit in hoeveel jongeren meedoen of kwaliteit in de adviezen die jongeren opleveren. Daarvoor is het ook noodzakelijk dat de gemeente kijkt naar wat er mogelijk is binnen de gemeente. Zeker in een kleine gemeente als Renkum, waar de middelen beperkt zijn, is de vraag wat er haalbaar is relevant.

4.1 Jongerenraad

Uit het gesprek met ProDemos blijkt dat om een volwaardige jongerenraad te hebben het noodzakelijk is dat de begeleiding daarvan ook voldoende moet zijn. Volgens ProDemos mag je ervan uitgaan dat dat nagenoeg een fulltime baan van een ambtenaar kost. Daarnaast is het nodig dat de jongerenraad weer gaat groeien. Voor corona bestond het uit circa tien jongeren, met op het hoogtepunt twaalf leden. In die tijd waren er ook meer activiteiten dan nu, ondanks dat de begeleiding ook toen niet meer was dan nu. In die periode waren er ook regelmatig insprekers bij de vergaderingen en werden er ook adviezen uitgebracht. Adviezen en andere zaken die voor corona werden opgeleverd gingen onder andere over wonen, het minimabeleid, vluchtelingen en een 18+ verjaardagskaart. Daarnaast waren er toen jongerencafés over vluchtelingen en de verkiezingen in 2018, waarbij dat laatste café als absolute hoogtepunt van de jongerenraad kan worden gezien. Het verleden laat dus zien dat het mogelijk is om een jongerenraad te hebben die daadwerkelijk dingen oplevert. Voor de begeleiding die daarvoor nodig is moet alleen een potje beschikbaar worden gemaakt vanuit de gemeente. Daarnaast is er tijd nodig om de jongerenraad weer te laten groeien, maar dan moet de jongerenraad wel het vertrouwen krijgen daarin.

4.2 Alternatieven

Het eerste alternatief dat eerder dit rapport langskwam is het organiseren van themabijeenkomsten. Gemakshalve worden die avonden door De beleidsambtenaar pizza-avonden genoemd, maar het kan ook in een andere vorm. Voor de organisatie daarvan zijn er ook ambtenaren nodig, een avond is ook niet in een paar uren te organiseren en ook niet door één ambtenaar alleen. Neem als voorbeeld even vier avonden in een jaar, dan duren die per stuk toch al gauw minimaal twee uur, met even zoveel tijd om een avond op en af te bouwen. Dan zijn ambtenaren voor de avond zelf vier uur kwijt. Met vier ambtenaren kost dat al zestien uur en dan is de voorbereiding die vaak weken tot maanden als daarnaast ook andere taken gedaan moeten worden. Het is niet te zeggen hoeveel uur de voorbereiding kost, maar het gaat toch al snel over honderden uren, als het er niet zelfs duizend zijn. Een exacte tijdsbesteding is uiteraard niet te geven, maar dat het tijd kost is duidelijk en zal afhangen van hoeveel bijeenkomsten. Het tweede alternatief, het jongerenpanel, kost veel minder tijd. Er moet een systeem worden opgezet om digitaal enquêtes te plaatsen en dan is het afwachten hoeveel jongeren erop reageren. Het maakt wel uit of het panel uit een vaste groep bestaat, of dat er iedere keer een steekproef wordt genomen onder jongeren, om het panel bij elke enquête uit andere jongeren te laten bestaan. Het is echter veel moeilijker om precies te monitoren wie welke antwoorden geeft, laat staan om bij bepaalde negatieve uitkomsten uit enquêtes door te vragen.

Al met al is het maar de vraag wat meer tijd kost, het aansturen van een jongerenraad of het inzetten op het bereiken van zoveel mogelijk jongeren. Heel duidelijk is die vraag niet te beantwoorden, doordat onduidelijk is hoeveel ambtenaren daadwerkelijk het veld in willen en zullen gaan om

jongeren te spreken. Het zal bovendien een grote omslag in het denken van ambtenaren vragen, omdat het momenteel helemaal niet in het systeem zit om erover na te denken wat jongeren van beleid vinden. Het hangt er ook vanaf hoeveel bijeenkomsten er georganiseerd moeten worden. Het begeleiden van vormen van een jongerenraad of themabijeenkomsten hoeft natuurlijk niet te worden uitgevoerd door de gemeente. Er is ook gesproken met Renkum voor Elkaar. Dat is de naam voor een samenwerkingsverband tussen verschillende maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met hulp aan bewoners die om wat voor reden dan ook tegen de beperkingen van de maatschappij aanlopen. Ouderen die eenzaam zijn en gezinnen in de schuldhulpverlening zijn enkele voorbeelden waar die organisatie zich mee bezig houdt. Renkum voor Elkaar organiseert zowel in Renkum als in Doorwerth doe(mid)dagen waarbij kinderen en jongeren lekker bezig kunnen zijn. Dat gebeurt door middel van verschillende activiteiten. Renkum voor Elkaar heeft ook weleens projecten georganiseerd waarbij ze jongeren hebben gevraagd om mee te denken over wat zij willen veranderen in hun omgeving. Renkum voor Elkaar is dus veel bezig met jongeren en hebben ook aangegeven eventueel de begeleiding van een jongerenraad op zich te willen nemen en mee te denken met wat goed zou zijn als vorm van jongerenparticipatie. De gemeente Renkum en Renkum voor Elkaar kunnen daarin dus ook samen optrekken.

5. Conclusie en advies

5.1 Conclusie

Het is duidelijk dat het grootste probleem voor de jongerenraad is dat het met vier jongeren in de nu niet kan functioneren, zoals de gemeente dat wenst. Simpelweg, omdat vier jongeren niet voldoende kunnen doen om de jongerenraad goed te functioneren. De oorzaak ervan is dat de aanwas van nieuwe jongeren onvoldoende is. Volgens de jongerenraad zelf ligt de oorzaak daar grotendeels bij het feit dat door de lockdowns in de coronacrisis te weinig bijeenkomsten waren om voldoende zichtbaarheid te genereren. Dit geldt volgens hen niet alleen voor de Renkumse jongerenraad, maar ook voor andere jongerenraden in het land. Hoewel het dus nu door te weinig leden niet de doelstellingen behaalt die de gemeente voor ogen heeft, is het niet gezegd dat dat blijvend is. Voor de begeleiding ervan staan 1 á 2 uren in de week, als dat omhoog gaat is het wellicht mogelijk dat de jongerenraad de doelen beter kan verwezenlijken. Zeker als de begeleiding erop gericht is de aanwas van leden te bevorderen. Uit het onderzoek blijkt ook dat de actoren die aan het onderzoek hebben meegewerkt allemaal het belang inzien van jongerenparticipatie. De lokale politieke partijen, Renkum voor Elkaar, de beleidsmedewerker en ook de landelijke actoren ProDemos en het NJI. Zij vinden het dan ook belangrijk dat de gemeente Renkum erin investeert. Het geloof in een succesvolle jongerenraad is echter wisselend. Bij de meeste politieke partijen en bij de beleidsmedewerker leeft niet het idee dat investeren ervoor zorgt dat de jongerenraad meer leden krijgt en daarmee beter recht doet aan de doelen die zijn gesteld. Dit ondanks dat zowel ProDemos als NJI aangeven, dat goede begeleiding ervoor zou zorgen dat de jongerenraad beter tot zijn recht komt.

Uit hun antwoorden komen eigenlijk in grote lijnen twee oplossingen naar voren.

Jongerenparticipatie rust volgens hen op twee belangrijke pijlers. Het eerste is gericht op de kwaliteit van de advisering. Dat komt volgens ProDemos en NJI het beste tot zijn recht in een goed functionerende jongerenraad. Een jongerenraad bestaat volgens hen uit leden die toch enige interesse hebben in politiek en maatschappij, waardoor er kwaliteit van adviezen kan worden verwacht. Dat is tegelijkertijd ook de keerzijde, een jongerenraad bestaat uit jongeren die affiniteit hebben ermee en over het algemeen zijn dat jongeren die theoretischer zijn opgeleid en bovendien toch al vaker connecties hebben met mensen in de politiek. Daarmee weerspiegelt een jongerenraad niet goed de gehele jongerenpopulatie, namelijk niet de praktisch opgeleide jongeren. Dat is dan ook meteen de tweede pijler van jongerenparticipatie. Die is gericht op jongerenparticipatie die een goede weerspiegeling geeft van de demografische verschillen. Volgens ProDemos en NJI kom je dan uit op themabijeenkomsten. Het voordeel daarvan is dat er dan jongeren uit de omgeving erop afkomen, die jongeren uit de omgeving zijn automatisch vaker een goede weerspiegeling van de jongere bevolking dan in een jongerenraad. Het nadeel is echter dat een themabijeenkomst meestal maar één dagdeel en meestal de avond betreft. Daarmee krijg je het goed voor elkaar om de meningen te horen, maar daarmee moet een ambtenaar dan zelf aan de slag. Het lukt op een themabijeenkomst niet om een uitgebreid kwalitatief advies op te halen. De gemeente zal dus moeten kiezen uit deze twee pijlers.

5.2 Advies

Alle actoren om de jongerenraad heen geven aan dat jongerenparticipatie belangrijk vinden, uit het onderzoek blijkt echter dat geen van de actoren echt een poging heeft gedaan om de jongerenraad te betrekken bij beleid die hen aangaat. Ook is het zo dat het bij zowel ambtenaren als bij de politieke partijen niet in hen opkomt om jongeren, nog los van de jongerenraad, te betrekken bij het

maken van beleid en interventies. Alle partijen zeggen het dus belangrijk te vinden, maar hebben dat tot nog toe niet laten zien. Zolang partijen en ambtenaren niet die urgentie hebben, maakt het niet uit wat voor een vorm van participatie in de gemeente wordt gekozen, het zal dan niet leiden tot meer jongeren die zich gehoord zullen voelen. Een advies die aangeeft of de gemeente moet kiezen voor een jongerenraad of voor themabijeenkomsten heeft daarom niet zoveel zin. Het advies is wel om met alle mensen die bij de gemeente werken om tafel te gaan zitten en het punt jongerenparticipatie hoog op de agenda te zetten. Doe dit dus met zowel ambtenaren, als met het college en ook samen met de gemeenteraad. Uit dat overleg komt dan voort hoe de gemeente gaat laten zien jongerenparticipatie belangrijk te vinden en in dat overleg zal dan ook moeten worden bepaald welk van de genoemde pijlers de gemeente het belangrijkste vindt, kwaliteit van adviezen of een goede demografische weerspiegeling.

Samenvattend is dus aan de gemeente en dan met name aan de politiek om een antwoord te formuleren op de vraag of de jongerenraad of een alternatief het beste is. Voordat daarop een antwoord is, is het goed om de jongerenraad nog wel aan te houden. Mocht inderdaad blijken dat corona de oorzaak is van het lage ledenbestand, dan stijgt dat wellicht met een beetje hulp weer een beetje. Mocht dat dan toch van de grond komen, dan wordt het antwoord op de vraag of de jongerenraad moet blijven bestaan, wellicht door henzelf beantwoordt. Zeker met het oog dat toch ook in de praktijk al is gebleken dat de jongerenraad zeker ook positieve punten heeft geleverd. De jongerenraad heeft gezorgd voor persoonlijke ontwikkeling van de leden in de jongerenraad en bovendien ook dat jongeren de weg naar de politieke partijen en de kieslijsten hebben gevonden. Die zaken moet de gemeente ook niet weg willen gooien. Al met al is het dus belangrijk om voordat er een duidelijk antwoord is wat de gemeente wil de jongerenraad niet weg te gooien bij het vuil. De gemeente moet ook in de toekomst bestuurd worden.

Bijlage 1: Topiclijsten

Topiclist ProDemos

- **Introductie**
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ ProDemos
- **Definitie**
  - ➔ Jongerenparticipatie
  - ➔ Algemene voorbeelden
- **Visie ProDemos**
  - ➔ Belang
  - ➔ Huidige ontwikkeling
  - ➔ Wenselijke ontwikkeling
  - ➔ Eerste stap
- **Jongerenparticipatie in gemeenten**
  - ➔ Cijfers gemeenten
  - ➔ Vormen jongerenparticipatie
  - ➔ Best practises
  - ➔ Tips voor Renkum
  - ➔ Contactgegevens best practises
- **Afsluiting**

Topiclist NJI

- **Introductie**
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ NJI
- **Definitie**
  - ➔ Jongerenparticipatie
  - ➔ Algemene voorbeelden
- **Visie NJI**
  - ➔ Belang
  - ➔ Huidige ontwikkeling
  - ➔ Wenselijke ontwikkeling
  - ➔ Eerste stap
- **Jongerenparticipatie in gemeenten**
  - ➔ Cijfers gemeenten
  - ➔ Vormen jongerenparticipatie
  - ➔ Best practises
  - ➔ Tips voor Renkum
  - ➔ Contactgegevens best practises
- **Afsluiting**

Topiclist jongeren

- **Introductie**
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ Hobby's
  - ➔ School
  - ➔ Andere bezigheden
- **Maatschappelijke betrokkenheid**
  - ➔ Journaals
  - ➔ Kranten --> Digitaal/Papier
  - ➔ Gespreksonderwerpen aan tafel
  - ➔ Stimulering ouders
  - ➔ Sociale media
- **Politieke betrokkenheid**
  - ➔ Interesse
  - ➔ Eerste besluit
  - ➔ Standpunten
  - ➔ Politieke voorkeur
- **Participatie**
  - ➔ Leerlingenraad
  - ➔ Sportvereniging/Muziekvereniging
  - ➔ Interesse jongerenraad
- **Afsluiting**

Topiclist Fracties

- **Introductie**
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ Partijkeuze
  - ➔ Achtergrond
  - ➔ Standpunten
- **Jongerenparticipatie**
  - ➔ Definitie
  - ➔ Belang jongerenparticipatie
  - ➔ Visie ontwikkeling
  - ➔ Gewenste ontwikkeling
- **Jongerenraad**
  - ➔ Situatie
  - ➔ Belang
- **Prioriteit**
  - ➔ Kwantiteit vs kwaliteit
  - ➔ Waarom?
- **Afsluiting**

Topiclist Wethouder

- **Introductie**
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ Achtergrond
  - ➔ Standpunten
  - ➔ Partijkeuze
- **Jongerenparticipatie**
  - ➔ Definitie
  - ➔ Belang jongerenparticipatie
  - ➔ Visie ontwikkeling
  - ➔ Gewenste ontwikkeling
- **Onderzoek**
  - ➔ Visie
  - ➔ Wensen
- **Afsluiting**

Renkum voor Elkaar

- Introductie
  - ➔ Persoonlijk
  - ➔ Renkum voor Elkaar
- Jongerenparticipatie
  - ➔ Definitie
  - ➔ Belang
  - ➔ Ontwikkeling
- Wensen
- Begeleiding jongerenraad?
- Afsluiting

Bijlage 2:

Gesprek Marlies Akveld

Marlies Akveld geeft aan dat overduidelijk is dat de gemeente jongerenparticipatie zeer belangrijk vindt. Zij heeft zelf echter twijfel of de jongerenraad de beste vorm is. Marlies Akveld gaat uit van twee pijlers onder jongerenparticipatie. Het ene is de pijler om zoveel mogelijk jongeren te spreken, zodanig dat je een afspiegeling van de jongere samenleving krijgt wanneer je op een thema de mening van jongeren nodig hebt. De andere is het creëren van politieke bewustwording onder jongeren. Het is belangrijk om jongeren bewust te maken van hoe de politiek werkt en waar de verschillende overheidsinstanties over gaan. Marlies geeft daarop aan dat de gemeente Renkum dan zou kunnen inzetten op themabijeenkomsten en dat een van de thema's dan is politieke bewustwording bijvoorbeeld bij verkiezingen. Zodat op die themabijeenkomsten daarover nagedacht wordt over hoe bij jongeren politieke bewustwording kan worden gecreëerd. De ene pijler sluit de andere niet uit. Marlies geeft op basis van haar ervaring de volgende aandachtspunten mee:

- De samenstelling van de jongerenraad wisselt iedere keer sterk door studie/werk/drukke/verhuizing dit belemmert groepsbinding, wat o.a. belangrijk is voor een goed functionerend jongerenraad
- Jongeren hebben drukke agenda's door school/studie/bijbaantje waardoor de tijd om buiten de vergaderingen van de jongerenraad iets te doen ontbreekt terwijl de intentie er wel is.
- Je bereikt geen afspiegeling van jongeren met een Jongerenraad. Die trekt jongeren met een theoretische achtergrond.
- Jongerenparticipatie in de vorm van themabijeenkomsten: inzetten op structurele inbedding in werkwijze van organisatie, college en raad (= "jongerenparticipatie in het DNA van de organisatie"). De vorm waarin je dit organiseert is afhankelijk van het thema/onderwerp waarop een advies nodig is. Bijvoorbeeld op school, in de wijk, jongerencentrum, sportclub of hangplek., In samenwerking met bijvoorbeeld Renkum voor Elkaar, een school met of zonder "pizza in de hand". Op een laagdrempelige manier. Voor de structurele inbedding kan in een college- en/of raadsvoorstel iets opnemen over "zijn jongeren betrokken? Ja/nee". Jongerenparticipatie moet wel als taak belegd zijn binnen het team Sociaal Domein.
- Je kunt bijvoorbeeld Thema Politieke bewustwording samen met de politieke partijen vorm geven in bijv. verkiezingsperiodes door verschillende activiteiten uit werken met een werkgroep bestaande uit team beleid sociaal domein, de griffie, school, renkum voor elkaar, raadlid.
- Een jongerenraad is zeker goed voor de persoonlijke ontwikkeling van jongeren.

Gespreksverslag Nick van Hummel

Persoonlijk

Houdt zich bezig met jongerenparticipatie

NJI

Is een verzamelplaats van alle kennis over jeugd op het gebied van sociaal domein. Doen zelf geen onderzoek. Geven geen advies, want onafhankelijk.

Jongerenparticipatie

Er zijn verschillende definities van participatie. De participatieladder laat alle vormen van participatie zien. Jongerenparticipatie is wel belangrijk, want jongeren hebben kennis die volwassenen niet hebben.

Er is een trend dat overheden het belang van jongerenparticipatie steeds meer inzien, echter dat het creëren van jongerenparticipatie en er iets mee te doen veel lastiger is.

Professionele jongerenparticipatie is belangrijk voor de kennis, maar afhankelijk van wat het doel is, is het niet wat je wilt. Wil je kwalitatieve adviezen en wil je eisen stellen aan de kwaliteit ervan, dan moet er een professionele vorm van jongerenparticipatie komen, met een ambtenaar die er echt tijd voor vrijmaakt. Is het doel om zoveel mogelijk jongeren te laten participeren dan moet je wat anders kiezen, want een professioneel ingestelde jongeren trekt enkel jongeren die er echt tijd in willen steken, daarmee neem je niet alle jongeren per definitie mee.

Gespreksverslag Karel Ploeger van ProDemos 22 september 2022

Dankwoord

Ploeger werkt al 12 jaar bij ProDemos

Organiseert Projecten voor ProDemos, missie is om alle leerlingen in het voortgezet naar Den Haag te krijgen. Voor kinderen op de basisschool bieden ze het gemeentespel aan, dat heet DemocraCity en voor het MBO het provinciespel. Daarmee leren de kinderen en studenten spelenderwijs dat niet alles tegelijkertijd mogelijk is en hoe het in de politiek werkt om keuzes te maken en om om te gaan met tegenslagen en om te delen. Het leerelement is dus veel breder dan enkel in aanraking komen met politiek.

Belangrijk om vanaf jong al een band ontwikkelen tussen kind en politiek. Het is ook zeer belangrijk dat kinderen in de loop van de basisschool het jeugdjournaal via school gaan kijken.

ProDemos werkt met 150 gemeenten samen, dat is minder dan de helft. Veel gemeenten denken dat het voldoende is om vlak voor de verkiezingen iets te organiseren.

Participatie is een breed begrip en iedereen heeft een eigen mening, maar iedere persoon draagt op zijn of haar manier wel ergens een steentje bij, bij het maken van de samenleving. ProDemos richt zich wel heel erg op de politieke component.

Om een jongerenraad te laten slagen is het wel belangrijk om een ambtenaar aan te stellen die zich volledig op de jongerenraad kan richten. Het moet wel een ambtenaar zijn die de werkzaamheden niet in een hoekje van diens werkzaamheden heeft.

Ideeën kunnen zijn: jongerenpanels, digitaal of niet digitaal, een andere gemeente doet het zo dat ze voor een maaltijd twee groepen uitnodigen en na de maaltijd nog weer twee, die dan wel gezamenlijk de maaltijd nuttigen.

Voorbeeld van een succes is het skatepark in Utrecht die echt een attractie is geworden, als gevolg van overleg met jongeren. In Stadskanaal hebben jongeren over een coffeeshop zelf het initiatief genomen om zich ermee te bemoeien, ze hebben daarbij ook professionals, politie en de gemeente zelf bij uitgenodigd.

Best practise: Haarlemmermeer, met officiële verordening, met professionele begeleiding. Gemeente Dongen, georganiseerd door de griffie.

Gespreksverslag D66

Persoonlijk

Fedor Cuppen al sinds jonge leeftijd lid van D66 vanwege Hans van Mierlo. Zijn roeping was het onderwijs. In het begin van zijn loopbaan was er echter geen werk in het onderwijs. Vanwege die reden de studie planologie. Toen er een lerarentekort aan kwam heeft hij meteen toegeslagen.

Dorien Firet is sinds haar 18^e meteen lid geworden. Trouw nieuwsvolger vanaf jonge leeftijd. Studeerde bestuurskunde aan de Universiteit Utrecht.

D66 richt zich echt op het individu, slogan is laat iedereen vrij maar niemand laat vallen? Op dit moment komt het doordat ze in het kabinet zitten niet helemaal uit de verf. Vinden wel dat het huidige kabinet achter de feiten aanloopt.

D66 gaat ervoor jongeren zich echt betrokken voelen. Er is pas sprake van goede participatie als jongeren zich goed gehoord voelen. D66 gaat ervoor dat niet alleen als er een plan ligt gesproken wordt met inwoners over de vraag wat mensen ervan vinden, maar dan is het al op de bestuurlijke of politieke tekentafel geweest. D66 vindt dat er juist ook vooraf gesproken moet worden. Zo komen de ideeën van de bevolking zelf en is er ook de mogelijkheid de spreekwoordelijke tekentafel bij bewoners te leggen. Het enige probleem is dat bij inwonersavonden voornamelijk ouderen, terwijl volgens D66 iedereen gehoord moet worden. Raadsleden zouden ook actief zelf informatie moeten ophalen.

Het belang van participatie is dat je zorgt dat het door zoveel mogelijk mensen als een goed besluit. Raadsleden weten bovendien ook niet alles, dus moeten ze kennis ophalen bij bewoners.

Volgens D66 zijn we ervan bewust dat het belangrijk is, maar dat participatie nog niet goed gaat. Zeker ook de jongerenparticipatie. Ook de gemeenteraad is nauwelijks jong. De jongste raadsleden zijn 24 jaar, maar zijn ook niet meer op het skatepark aanwezig bijvoorbeeld. Raadsleden willen wel, maar weten niet goed hoe ze met jongeren moeten praten. Een deel van de jongeren is echt wel mondig, maar er is maar een kleine groep jongeren die zich door die mondige vertegenwoordigd voelen. Bovendien is het zelfs voor mondige jongeren lastig om te weten waar ze hun problemen kwijt kunnen. Iets anders waarvan D66 zegt dat het niet goed gaat is dat op inloopavonden enkel ouderen komen. Er wordt vanuit de raad ook geen initiatief genomen om naar de jongerenraad te stappen als ze vragen hebben over zaken die jongeren aan kunnen gaan. De agenda's binnen de fracties van de raad zijn volgens D66 gevuld met zaken die vanuit de gemeente moesten, er zijn geen zaken op de agenda geweest die daar los van staan. Er wordt dus niet vanuit partijen iets zelf geagendeerd en hetzelfde geldt daarbij voor jongerenparticipatie en dus ook niet dat partijen contact leggen met de jongerenraad. Er is vaak wel de wens, maar het lukt gewoon niet om het echt te veranderen.

Het is volgens D66 jammer dat het onderwijs zeer resultaatgericht is en gericht op rekenen, spelling, lezen en taal, terwijl er eigenlijk ook vanuit Den Haag de wens is om ook meer burgerschaps onderwijs te geven. Tegelijkertijd gebeurt dit dus maar mondjesmaat. Dat is volgens D66 jammer, omdat ook kinderen in het basisonderwijs best wel dingen kunnen bedenken die hun wereld juist verbetert.

Jongerenraad:

Goed concept, het idee dat jongeren praten over onderwerpen die hen aangaan. Binnen de gemeenteraad krijgt niemand wat ervan mee. Het beeld dat er volgens D66 wel is, is dat er binnen de jongerenraad gesproken eerst 50 minuten wordt over dat mensen geen tijd hebben vanwege werk of examens, en dat er dan een pauze is en dat het dan 10 minuten over de echte agenda gaat. Tegelijkertijd is dat volgens D66 ook deels aan de gemeenteraad zelf te wijten, omdat er vanuit de gemeenteraad niet standaard naar de mening van de jongerenraad wordt gevraagd waardoor zij wellicht ook niet het idee hebben dat er wat met hun mening gedaan wordt. Het instrument is dus goed, maar het heeft nog niet het potentieel. Dat ligt dus deels bij de jongerenraad, omdat daar de houding er niet naar is om echt goed te functioneren, maar de gemeenteraad kan hen ook helpen dat zij meer informatie krijgen over wat er speelt en hen het gevoel geven dat ze ertoe doen.

Keuzes:

Het is belangrijk dat de jongerenraad goed functioneert, het is belangrijk dat de gemeente er alles aan doet wat mogelijk is om die jongerenraad zo goed mogelijk kan functioneren. Of de begeleiding vanuit een ambtenaar moet zijn of een andere manier dat is nog wel een twijfelgeval. Het is een kip ei verhaal om een goede jongerenraad te hebben is er goede begeleiding te hebben, maar pas als die jongerenraad goed is laten ze zien dat die begeleiding wat toevoegt, maar wat D66 betreft is het dus belangrijk om de begeleiding aan de voorkant goed te krijgen.

Wat betreft de keuze tussen kwantiteit en kwaliteit gelooft D66 ondanks de onderzoeken dat het toch mogelijk is om zowel zoveel mogelijk jongeren te bereiken als dat je kwalitatief goede adviezen krijgt. De jongerenraad moet goed functioneren, want als de jongerenraad succes heeft dan wordt het aantrekkelijk voor andere groepen om ermee samen te werken en kan vanzelf ook de platformfunctie groeien. Wat D66 betreft moet er dus eerst volledig gefocust worden op een jongerenraad als dat succes krijgt de jongerenraad zelf voor elkaar om die platformfunctie weer op orde te krijgen.

Gesprek Ilja van Seters

Persoonlijk

- Betrokken burger
- Boos op politiek, omdat het fout gaat, dus in plaats van roepen zelf actief meedoen.

Idealen

- Eerlijker
- Groener
- Socialer

Definitie

- Kleine taakjes oppakken zijn burgerinitiatieven, waardevol
- Participatie is meebeslissen
- Informatieavonden zijn noodzakelijk in participatiesamenleving, maar niet voldoende voor grote projecten
- Kinderen op jonge leeftijd moeten al betrokken worden bij projecten waarbij het kan
- Veel besluitvorming heeft invloed op de toekomst, dus op de leefwereld van de mensen die nu jong zijn
- Jongeren zijn progressiever

Jongerenparticipatie huidige situatie

- Goed dat jongeren best betrokken zijn bij protesten. Onbekend of jongeren echt aansluitingen hebben.

Perceptie jongerenraad

- Positief dat het er is
- Belangrijk om het op te volgen
- Geef als jongerenraad af en toe een signaal af dat ze bestaan
- Meer laten zien dat ze er zijn
- Het is al heel druk binnen politieke partijen
- Hoofddoel moet zijn dat jongerenraad ervoor zorgt dat jongeren in aanraking komen met de politiek
- Hooguit 1x tot 2x per jaar een pizzagesprek

Gesprek Yvonne Litjens van Omzien Naar Elkaar

Persoonlijk

Voorheen GB

Achtergrond

Sociale diensten bij verschillende gemeenten

Zorginstellingen

Gelijk aan GB

Definitie

Meedoen met elkaar, meedenken, samen met andere mensen kijken naar oplossingen

15 tot 25 jaar

Bewustwording creëren van wat er in de wereld speelt, omgevingsfactoren. Ook in combinatie met de vergrijzing, anders gaan ouderen bepalen wat er gebeurt, terwijl jongeren dan worden overvleugeld. Garantie geven dat er wat met uitkomsten gedaan wordt. Neem het in elk geval serieus wat ze zeggen. Meer terugkoppeling. College en raad hebben meer tools ter beschikking te doen om een oproep te doen met de jongerenraad. Het zou goed zijn als de jongerenraad met een groot item komt. Inzetten op meer bodem, de gemeente Renkum is als kleine gemeente niet in staat om een fulltime ambtenaar op de jongerenraad te zetten, dus moet er iemand uit de gemeenteraad zelf iemand zijn die de jongerenraad ondersteunt.

Gesprek PvdA

Persoonlijk

Gijs Beekhuizen:

Rector

Docent: AK, geschiedenis, economie

Lid geworden jonge socialisten, vanwege een gevoel van rechtvaardigheid, zorgen dat je er bent van mensen en anderen ruimte geven

Rita Weeda:

Sociale Academie, veel politiek

Wethouder, journalistiek, consultant

Voorzitter landelijk presidium van de PvdA

PvdA:

Kansen gelijkheid en daarmee ongelijk investeren

In de gemeente zorgen over de portemonnee van individuen en betaalbaarheid van het leven

Participatie:

Meedoen is participeren

Helder zijn in wat je doet met adviezen

Elk steentje waarbij mensen bijdragen helpt aan een betere samenleving

Gesprek Gemeentebelangen

Partij

Kijken naar wat het beste is voor onze inwoners, zonder dat een landelijke partij iets oplegt

Jongerenraad

Opgericht voor de adviserend aan Raad. Graag jongeren op bezoek bij fractie gehad.

Gaan graag met inwoners in gesprek. Samen met inwoners optrekken, zorgen dat het geluid van jongeren goed wordt doorgelinkd. Wees ook eerlijk wat ermee gebeurt.